

Хрик В. М.

УДК 378.011.3-057.21:630:005.523

**ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****В. М. ХРИК**, кандидат сільськогосподарських наук,

доцент, завідувач кафедри лісового господарства

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: hvm2020@ukr.net

<https://doi.org/10.31548/dopovid2022.03.010>

Анотація. У статті розкриті чинники формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності. Виокремлені зовнішні, внутрішні та випадкові чинники, що сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності. До групи зовнішніх детермінант віднесено: динаміку розвитку ринку; характер прогнозованого соціального замовлення на вищу професійну освіту; зміну освітніх парадигм; підвищення комплексності професійної діяльності; розвиток менеджменту як стратегічної управлінської культури та професійної галузі діяльності та ін. До внутрішніх детермінантів, які сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, віднесено: суб'єкт-суб'єктні відносини в системі «викладач-здобувач»; ціннісне сприйняття та розвиток у здобувачів орієнтації на їх підготовку; наявність потреби у професійній діяльності у ході підготовки та мотивів її здійснення; прагнення здобувачів до прояву власної внутрішньої (вольової) активності у процесі професійної діяльності; рівень готовності до професійної діяльності; інтенція на творчу професійну діяльність у контексті формування готовності до професійної діяльності.

Прояв та використання випадкових чинників сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, що залежить від здатності педагога побачити сприятливий випадок, неповторну ситуацію. Розкрито вплив внутрішніх чинників на формування критеріїв готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності: мотиваційно-особистісного, інформаційно-когнітивного, дієво-практичного.

Ключові слова: чинники, формування, готовність, майбутні фахівці, лісове господарство, професійна діяльність, мотиваційно-особистісний, інформаційно-когнітивний, дієво-практичний

Актуальність. У процесі сприйняття та оцінки ними професійної підготовки майбутніх професійних успіхів і невдач, фахівців важливе значення має прагнення до активної творчої об'єктивна інформація про ступінь діяльності, бажання своєю працею сформованості у них професійних здійснювати вагомий внесок у цінностей, досвіду емоційного збереження навколишнього

Хрик В. М.

середовища. Для аналізу отриманої інформації необхідно виокремити чинники формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, які є невід'ємним компонентом педагогічної діяльності освітнього закладу, важливою передумовою результативності процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема лісового господарства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Науковцями (С. Виговська [1], І. Герасимова [2], Л. Макодзей [4], Н. Стрижак [6]) виділено чинники формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності, до яких віднесено: глибокі міцні загальноосвітні знання, що закладають фундамент готовності до професійної діяльності; дієві мотиви, стійкі пізнавальні інтереси, установки, усвідомлення всієї важливості безперервного поповнення знань; навички самостійного оволодіння знаннями при використанні різних джерел та у різних формах; прогностичні вміння – визначення цілей та вибору шляхів їх вирішення.

Однак у процесі формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності виділено зовнішні, внутрішні та випадкові чинники, що сприяють означеному процесу. До групи зовнішніх детермінант можна

віднести: динаміку розвитку ринку; характер прогнозованого соціального замовлення на вищу професійну освіту; зміну освітніх парадигм; підвищення комплексності професійної діяльності; розвиток менеджменту як стратегічної управлінської культури та професійної галузі діяльності та ін.

До внутрішніх детермінантів, які сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, можна віднести: суб'єкт-суб'єктні відносини в системі «викладач-здобувач»; ціннісне сприйняття та розвиток у здобувачів орієнтації на їх підготовку; наявність потреби у професійній діяльності у ході підготовки та мотивів її здійснення; прагнення здобувачів до прояву власної внутрішньої (вольової) активності у процесі професійної діяльності; рівень готовності до професійної діяльності; інтенція на творчу професійну діяльність у контексті формування готовності до професійної діяльності.

Прояв та використання випадкових чинників сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, що залежить від здатності педагога побачити сприятливий випадок, неповторну ситуацію.

Успішність формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної

Хрик В. М.

діяльності залежить від дотримання перерахованих детермінант як зовнішніх так і внутрішніх, а також випадкових.

Саме внутрішні чинники спрямовані на формування критеріїв готовності: мотиваційно-особистісного, інформаційно-когнітивного, дієво-практичного.

Мета дослідження – розкрити чинники, які впливають на формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, зокрема її критеріїв: мотиваційно-особистісного, інформаційно-когнітивного, дієво-практичного.

Матеріали і методи дослідження. теоретичні – аналіз психолого-педагогічної, науково-методичної літератури для розкриття чинники, які впливають на формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, обґрунтування їх важливості для формування критеріїв готовності: мотиваційно-особистісного, інформаційно-когнітивного, дієво-практичного.

Результати дослідження та їх обговорення. Основою когнітивного компонента ціннісних установок, за дослідженням Н. Сучкиної виступають: наявність професійних цінностей та ідеалів, соціально-цінних мотивів; широкий спектр професійних інтересів; усвідомлення почуття особистої відповідальності за

свою працю; ступінь сформованості професійної позиції. Зміст емоційного компонента складають: здатність здобувача до глибокого чуттєвого сприйняття своєї професії; переживання професійних успіхів і невдач; любов до землі, до природи; емпатичні здібності особистості. Діяльно-практичний компонент базується на прагненні майбутнього фахівця до активної творчої професійної діяльності, до особистісного та професійного саморозвитку; вдосконалення професійних умінь і навичок; наявності досвіду саморефлексії і прагненні до розвитку [7, с.40].

Дослідженням впливу різних чинників на формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності за мотиваційною, особистісною, ціннісною сферами займалися О. Гридчук [3], Н. Стрижак [6] та ін. Науковці доводять, що чинником формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності є гуманізація освітнього процесу в умовах ЗВО, що передбачає створення атмосфери взаємної довіри та співпраці, народження єдиної соціально-психологічної спільності «здобувачі-викладачі», забезпечення індивідуального підходу до кожного здобувача у процесі професійної підготовки. Важливим чинником розвитку ціннісного ставлення до обраної професії є змістове та особистісно значуще спілкування

Хрик В. М.

викладачів зі здобувачами, їхня спільна діяльність, співпраця.

Чинник забезпечення соціально-цінної мотивації формування ціннісного ставлення здобувачів до професійної діяльності передбачає, що у процесі професійної підготовки у свідомості здобувача має формуватись стійке розуміння соціального призначення своєї праці, високої відповідальності за результати своєї діяльності. В освітньому закладі створюється атмосфера високої соціальної значущості, важливості, життєвої потреби лісівничої професії. Така атмосфера спонукає здобувача до більшої відповідальності у освоєнні цінностей, норм, традицій та смислів світу природи, сільського способу життя, особливих якостей та особистісних рис, що вимагаються від представника лісівничої професії.

Врахування вікових та індивідуальних особливостей здобувачів як чинник включає варіативність у застосуванні прямого та опосередкованого педагогічного впливу всіх суб'єктів процесу професійної підготовки. Особливого значення у забезпеченні цього успіху набуває індивідуальний підхід до особистості здобувача, опора на позитивні якості у ньому.

Професіоналізм, педагогічна майстерність, особистий приклад викладача є одним з важливих чинників появи інтересу здобувачів до обраної професії. Глибокі,

багатогранні знання викладачів, їхня професійна компетентність та ерудиція служать важливим орієнтиром у саморозвитку майбутніх фахівців. Більшість викладачів мають багатий досвід роботи на виробництві в умовах АПК, є спеціалістами-практиками. Тому їх досвід роботи, професійні знання сприятимуть формуванню стійких уявлень здобувачів про професіоналізм, майстерність, професійну гідність і честь.

Ефективна діагностика професійно-особистісного розвитку майбутнього фахівця лісового господарства дозволила отримати об'єктивну інформацію про стан сформованості мотиваційно-особистісного критерію, намітити основні напрями роботи, визначити методики та технології з формування професійних цінностей майбутніх фахівців. Така діагностика дозволила простежити в динаміці реальну ефективність впливу різних суб'єктів професійної підготовки на особистісний розвиток майбутніх фахівців, зміну їхнього ставлення до реалій соціального та професійного буття.

Як вважає Л. Макодзей [4], сучасний фахівець лісового виробництва – це не лише професіонал, який усвідомлює соціальну значущість своєї професії, має стійкі професійні цінності, інтереси, а й людина, пройнята глибокою любов'ю до землі,

Хрик В. М.

почуттям гордості та поваги до праці лісівника. Тому в органічній єдності з мотиваційно-особистісним критерієм ставлення майбутнього фахівця до професійної діяльності перебуває і критерій інформаційно-когнітивний, що створює важливі передумови закріплення ставлення до праці у лісовому господарстві, відчуття особистої причетності до соціально значимої, необхідної діяльності.

Аналіз напрацювань науковців з формування когнітивного компонента готовності до професійної діяльності дозволяє виділити ряд чинників, що здійснюють значний вплив на забезпечення ефективного набуття знань здобувачами, розвиток їх емпатичних якостей, професійної культури.

Розвиток колективних форм діяльності, досвіду спільного сприйняття та оцінки навколишньої дійсності викликає стан духовного, «емоційного резонансу», що є унікальним соціально-психологічним явищем, у якому виникає синергетичний ефект «емоційної психологічної зарядки», що викликає цілу гаму людських емоцій, переживань, які пробуджують сильні соціально значущі потреби. Такі емоції найчастіше породжують в особистості прагнення знову шукати зустрічі з явищами, що викликали ці стани, із дисциплінами, які дають необхідні знання. Колективність стає формою соціального буття

працівника лісового господарства, реалізації ним свого творчого потенціалу, причиною зародження соціально цінних прагнень особистості майбутнього фахівця.

Налагодження «вертикальної» взаємодії значимо, передусім, за укладеної у ній можливості збагачення індивідуального соціального досвіду здобувачів досвідом старших, і, насамперед – досвідом попередніх поколінь. За цим досвідом стоїть багатовіковий спосіб життя людини близької до природи, спосіб життя селянства, втілений у традиціях, звичаях, правилах та нормах буття. Така взаємодія постає як звичка молодших поважати старших, радитися з ними, освоювати їхній досвід взаємодії зі світом природи та людей. В умовах ЗВО міжвікова взаємодія одержує не тільки етнокультурне наповнення, а й соціально-психологічне, проявляючись як взаємодія здобувачів різних курсів – молодших і старших, як взаємодія здобувачів та викладачів, як створення єдиної соціально-психологічної спільноти зі своїм мікрокліматом, атмосферою справжнього гуманізму, шанування особистості.

Забезпечення органічної єдності аудиторної та позааудиторної діяльності дозволяє реалізувати ідею цілісності освітнього процесу, забезпечити систематичність та послідовність в організації освітніх впливів на особистість майбутнього

Хрик В. М.

фахівця. Така єдність дозволяє реалізувати освітній потенціал, яким володіють дисципліни загальнопрофесійної та фахової підготовки, пов'язати всі найважливіші сфери становлення особистості майбутнього фахівця лісового господарства, включаючи виробничу практику, дозвілля, сферу вільного спілкування. Але така єдність забезпечує реальну інтеграцію всіх суб'єктів професійного розвитку здобувача, що оптимізує їх діяльність, мінімізує некеровані стихійні впливи соціального середовища і дозволяє прогнозувати соціально і професійно доцільний розвиток майбутнього фахівця.

Освоєння особливостей мовної культури селянства, образної та метафоричної мови сільських жителів, селянського фольклору, усної народної творчості сприяє розвитку перцептивних та емпатичних якостей майбутнього фахівця лісового господарства, більш тонкому сприйняттю та розумінню іншої людини, встановленню комунікативних контактів між людьми, розуміння багатого внутрішнього світу, досвіду соціальної взаємодії. Освоєння мовної культури селянства майбутнім фахівцем лісового господарства безпосередньо сприяє збереженню соціокультурної самобутності національного етносу, ретрансляції і

відтворенню його національної культури.

Звернення до ретроспективного аналізу суб'єктивних емоційних станів здобувачів у спільних акціях і справах дозволяє виявити реальні домінуючі мотиви поведінки і відносин, співвіднести в них бажане і дійсне, ідеальне і реальне, забезпечивши закріплення в індивідуальній свідомості майбутнього фахівця генезис, яких обумовлений соціально цінними переживаннями, відчуттями, станами, закріплення в індивідуальному досвіді здобувачів позитивних емоцій від участі в організованій колективній праці.

Освоєння здобувачами досягнень національної культури та національної народної творчості сприяє формуванню духовності, моральності майбутніх фахівців лісового господарства, їхньої громадянської зрілості та відповідальності. Використання кращих творів матеріальної та духовної культури, народної творчості українського народу у процесі професійного становлення майбутніх фахівців лісового господарства формує почуття любові до природи, гордості та поваги до лісогосподарської праці, розвитку таких важливих якостей майбутнього фахівця як гуманізм, доброта, щирість, милосердя, відповідальність, співпереживання та співчуття, товарииськість.

Хрик В. М.

Співпраця педагогів та здобувачів в організації освітнього середовища ЗВО, насиченні його етнокультурними та професійно значущими цінностями, смислами, нормами сприятиме формуванню етосу освітнього закладу. Співпраця педагогів та здобувачів у його створенні робить їх суб'єктами, творцями цього середовища, а процес інтеріоризації його цінностей, смислів та норм – особистісно та професійно значущим. Середовище виявляється не просто зовнішнім чинником розвитку здобувачів, а сферою їх самореалізації, самоствердження, втілення своїх очікувань і намірів. Цінність такого середовища визначається, насамперед, тим, що воно виявляється для здобувача особистісно, суб'єктивно значимим, ніж інші (у тому числі – стихійні) середовища (М. Ткач [9]).

Створення та підтримка колективних студентських традицій, впровадження селянських звичаїв, досвіду організації спільного дозвілля задає певну стилістику життєдіяльності студентського співтовариства, адекватний спосіб життя та норми общинного буття сільських жителів, регламентуючи поведінку та відносини майбутнього фахівця з іншими людьми, з колегами, викладачами, фахівцями лісового господарства. Перебуваючи в такій сітці традицій та звичаїв, майбутній фахівець освоює морально-

психологічну атмосферу сільського світу, інтеріоризує ціннісно-смісловий зміст таких традицій та звичаїв, поступово стає їх носієм та суб'єктом. У цій системі традицій колективне дозвілля виявляється однією з найпоширеніших форм соціальної взаємодії, засобом емоційного обміну між жителями села (О. Полупан [5]).

Взаємодія педагогів та сім'ї у забезпеченні продуктивного професійно-особистісного розвитку майбутніх фахівців є чинником сімейних династій випускників освітнього закладу, які налічують кілька поколінь. Випускники освітнього закладу, батьки здобувачів ЗВО беруть активну участь у проведенні екскурсій, зустрічей із випускниками, святкових програм тощо.

Розвиток студентських клубно-профільних об'єднань як чинник формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства сприяє розвитку ініціативи та творчості, розвитку важливих професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця – відповідальності, старанності, колективізму, товариськості. Діяльність таких клубних колективів дозволяє перевести ідеальний у реальний, прогнозований та бажаний розвиток особистості здобувача в практичну площину, у сферу реалізації ним власної «Я-концепції», забезпечити «зсув мотиву на мету», в

Хрик В. М.

зону саморозвитку, самовдосконалення. Перевага таких форм розвитку полягає у можливості професійної спеціалізації формування особистості за максимального врахування її природних здібностей, професійних інтересів та своєрідності індивідуального розвитку в освітньому просторі ЗВО (С. Халілова [10]).

Матеріальне, кадрове та інформаційно-методичне забезпечення підготовки майбутніх фахівців лісового господарства у ЗВО. Проведення дослідно-експериментальної роботи показало, що успіх професійної підготовки майбутніх фахівців лісового господарства багато в чому залежить від неформальної освіти в освітньому закладі, а також матеріального забезпечення проведених свят, конкурсів, турнірів тощо. Ефективності застосування різних форм професійної підготовки сприятиме інформаційне та методичне забезпечення програми професійної підготовки, володіння організаторами цієї роботи методикою проведення різних позааудиторних заходів, знання психологічних та вікових особливостей студентської молоді.

Чинником формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності є ефективна діагностика їх професійно-особистісного розвитку. Проведення діагностичних зрізів у

рамках дослідно-експериментальної роботи дозволило отримати необхідну об'єктивну інформацію про стан інформаційно-когнітивного критерію готовності до професійної діяльності, намітити основні напрями та зміст цієї роботи, визначити методики та технології забезпечення емоційного фону життєдіяльності майбутніх фахівців лісового господарства. Така діагностика дозволила простежити у поступовій динаміці еволюцію інформаційно-когнітивного критерію готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності, оцінити реальну ефективність впливу різних чинників на його розвиток.

Велике значення для професійного становлення майбутніх фахівців лісового господарства має не лише усвідомлення ним соціальної значущості та важливості праці лісівника, емоційне сприйняття своєї професії, а й бажання майбутнього фахівця реалізувати свої знання, вміння та навички у професійній діяльності. Професіоналом, майстром своєї справи можна стати лише тоді, коли прагнення до професійної діяльності є цінним, особистісно значущим для здобувача, виступає для нього метою професійного та особистісного саморозвитку, забарвлене позитивними враженнями.

Аналіз досліджень науковців (С. Виговська [1], І. Герасимова [2]) з проблем формування діяльнісної

Хрик В. М.

сфери здобувачів дозволив визначити низку чинників, що сприяли ефективності цього процесу.

Збагачення досвіду роботи освітнього закладу в організації колективно-творчих справ професійної спрямованості дозволило поряд із традиційними формами професійної підготовки реалізувати в ЗВО методику колективних творчих справ, ділові та рольові ігри, які відповідають інтересам здобувачів, наповнені реальним змістом, що враховував специфіку їхньої майбутньої діяльності. Такі форми сприяли розвитку творчості та ініціативи майбутніх фахівців лісового господарства, наповнювали життєдіяльність студентського колективу елементами романтики, новизни, соціальної творчості, наближаючи їх до реалій майбутньої професійної діяльності. Це презентації спеціальностей, розробка та захист бізнес-планів, проектів, професійні турніри та конкурси, професійне моделювання тощо (О. Полупан [5], В. Тернопільська [8], С. Халілова [10]).

Врахування індивідуальних особливостей здобувачів, рівня розвитку їх інтересів, здібностей, професійного досвіду, прикладних умінь та навичок, способів здійснення професійної діяльності є чинником формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності. Це дозволяє максимально наблизити пропоновану

здобувачам діяльність до їх особистісного розвитку, темпи та якість освоєння професійного досвіду до індивідуальних можливостей конкретної людини.

Забезпечення диференціації та індивідуалізації професійно-особистісного розвитку здобувачів дозволило максимально врахувати їх особистісні особливості, їхнє ставлення до майбутньої професійної діяльності. На основі диференціації та індивідуалізації професійної підготовки забезпечувалося включення здобувачів у практичну діяльність, що дозволяло найбільш чітко подолати особистісні труднощі, сформувати у здобувачів досвід мобілізації волі, концентрації сил, емоційного напруження.

Пробудження мотивів самовдосконалення забезпечувалося створенням ситуацій для порівняння конкретним здобувачем досягнутого ним рівня розвитку професійного досвіду з досвідом інших, з професійними еталонами — майстрами, досвідченими та визнаними фахівцями, вироблення на цій основі перспектив саморозвитку, самоосвіти.

Розвиток ініціативності, соціальної активності, відповідальності відповідає глибинним витокам селянської культури, общинному характеру буття сільського жителя, що виявляється у здатності людини брати на себе відповідальність за

Хрик В. М.

виконувану справу та її результати, у небайдужому ставленні до оточуючих людей, природного та предметного середовища, у вираженому внутрішньому прагненні до перетворення світу, його вдосконаленні, гуманізації, у прагненні бути корисним іншим людям, творити добро, справедливість, щедро ділитися з людьми результатами своєї праці.

Забезпечення реальної участі здобувачів у співуправлінні освітнім закладом, вирішенням найважливіших питань життєдіяльності всього колективу ЗВО є ще одним із чинників, які сприятимуть формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності. Великий досвід роботи організатора, майбутнього фахівця, керівника здобувачі набувають, беручи активну участь у діяльності студради. Проведення дослідно-експериментальної роботи показало, що важливим показником ефективності діяльності структур співуправління в ЗВО є співпраця викладачів та здобувачів у прийнятті рішень, спільна діяльність. Приймаючи разом із керівниками та викладачами освітнього закладу відповідальні рішення, здобувачі робили перші серйозні кроки на шляху самостійних рішень, навчалися грамотно та компетентно відстоювати свою точку зору. Розвитку ініціативи, творчості здобувачів сприяла їхня

участь у плануванні роботи ЗВО, прийнятті важливих рішень для освітнього закладу.

Створення ситуацій закріплення здорових звичок, формування здорового способу життя майбутніх фахівців лісового господарства вважаємо чинником формування їх готовності до професійної діяльності. Важливим соціально-педагогічним чинником професійної підготовки майбутніх фахівців лісового господарства стало формування та розвиток особистісних якостей, звичок майбутнього фахівця – вірності, витримки, гідності, турботи про своє здоров'я, моральності – у сукупності утворюють певний стиль життя, стійкі його риси. Такі якості стають поступово невід'ємною частиною особи фахівця лісового господарства.

Ефективна діагностика професійно-особового розвитку майбутнього фахівця лісового господарства як чинник формування їх готовності до професійної діяльності дозволила отримати необхідну інформацію про стан дієво-практичного критерію готовності до професійної діяльності, намітити основні напрями роботи, визначити методики та технології щодо включення майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності.

Висновки і перспективи. Отже, нами виокремлені зовнішні, внутрішні та випадкові чинники, що

Хрик В. М.

сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності. До групи зовнішніх детермінант віднесено: динаміку розвитку ринку; характер прогнозованого соціального замовлення на вищу професійну освіту; зміну освітніх парадигм; підвищення комплексності професійної діяльності; розвиток менеджменту як стратегічної управлінської культури та професійної галузі діяльності та ін. До внутрішніх детермінантів, які сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, віднесено: суб'єкт-суб'єктні відносини в системі «викладач-здобувач»; ціннісне сприйняття та розвиток у здобувачів орієнтації на їх підготовку; наявність потреби у професійній діяльності у ході підготовки та мотивів її здійснення; прагнення здобувачів до прояву власної внутрішньої

(вольової) активності у процесі професійної діяльності; рівень готовності до професійної діяльності; інтенція на творчу професійну діяльність у контексті формування готовності до професійної діяльності.

Прояв та використання випадкових чинників сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності, що залежить від здатності педагога побачити сприятливий випадок, неповторну ситуацію. Розкрито вплив внутрішніх чинників на формування критеріїв готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності: мотиваційно-особистісного, інформаційно-когнітивного, дієво-практичного.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у дослідженні впливу виокремлених чинників на формування готовності майбутніх фахівців лісового господарства до професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Виговська С. В., Виговський А. Ю. Практична складова професійної підготовки майбутніх фахівців лісового господарства. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія*. 2014. Вип. 199. С. 68–73.
2. Герасимова І. Критеріально-рівнева структура готовності до виявлення професійної мобільності майбутніх випускників аграрних ВНЗ. *Сучасні освітні технології у професійній підготовці фахівців аграрного профілю* : колективна монографія / за ред. О. М. Джеджули.

Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. С. 16–30.

3. Гриджук О. Є. Система вправ для формування мовно-термінологічних знань студентів ВНЗ лісотехнічного профілю. *Теоретична і дидактична філологія*. 2015. Вип. 21. С. 3–14.

4. Макодзей Л. І. Модель формування управлінської компетентності майбутніх магістрів лісового господарств. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2011. № 2. С. 38–47.

5. Полупан О., Виговська С. Формування практичних умінь майбутніх фахівців садово-паркового господарства у процесі професійної підготовки. *Науковий вісник Національного університету*

Хрик В. М.

біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка. Психологія. Філософія. 2016. Вип. 240. С. 62–73.

6. Стрижак Н. Шляхи удосконалення екологічної підготовки майбутніх техніків лісового господарства. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 1. С. 120–127.

7. Сучкина Н. Н. Педагогические условия формирования ценностного отношения студентов аграрного колледжа к профессиональной деятельности : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Курск, 2003. 226 с.

8. Тернопільська В. І. Сучасні тенденції мотивації навчально-професійної діяльності студентів. *Вісник Національного університету оборони України*. 2012. Вип. 5. С. 141–144

9. Ткач М. М. Створення освітнього середовища у професійній підготовці бакалаврів лісового і садово-паркового господарства. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Вип. 6. С. 187–191.

10. Халілова С. Принципи формування проектних умінь майбутніх інженерів садово-паркового господарства. *Сучасний вимір психології та педагогіки : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 29–30 трав. 2015 р.)*. Львів, 2015. С. 130–133.

11. Sovhira, S., Khryk V., Zamrozevych-Shadrina, S., Pukhno, S., Badyeyeva, L. Smakovskiy, Yu. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security. 2022. VOL. 22, No. 3. P. 461–466.

References

1. Vyhovska, S. V., Vyhovskiy, A. Yu. (2014). Praktychna skladova profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv lisovoho hospodarstva. [Practical component of professional training of future forestry specialists]. *Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*. Series: Pedagogy, psychology, philosophy. 199. 68–73.

2. Gerasimova, I. (2015). Kryterialno-rivneva struktura hotovnosti do vyivlennia profesiinoi mobilnosti maibutnikh vypuskniv ahrarnykh VNZ. [Criteria-level structure of readiness to identify professional mobility of future graduates of agricultural universities]. *Modern educational technologies in the*

professional training of agricultural specialists. Vinnytsia. 16–30.

3. Gridzhuk, O. Ye. (2015). Systema vprav dlia formuvannia movno-terminolohichnykh znan studentiv VNZ lisotekhnichnoho profilu. [System of exercises for the formation of language and terminological knowledge of students of universities of forestry profile]. *Theoretical and didactic philology*. 21. 3–14.

4. Makodzei, L. I. (2011). Model formuvannia upravlinskoï kompetentnosti maibutnikh mahistriv lisovoho hospodarstv. [Model of formation of managerial competence of future masters of forestry]. *Theory and practice of social systems management*. 2. 38–47.

5. Polupan, O., Vyhovska, S. (2016). Formuvannia praktychnykh umin maibutnikh fakhivtsiv sadovo-parkovoho hospodarstva u protsesi profesiinoi pidhotovky. [Formation of practical skills of future specialists in horticulture in the process of professional training]. *Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*. Series: Pedagogy. Psychology. Philosophy. 240. 62–73.

6. Strizhak, N. (2013). Shliakhy udoskonalennia ekolohichnoi pidhotovky maibutnikh tekhniv lisovoho hospodarstva. [Ways to improve the environmental training of future forestry technicians]. *Pedagogy and psychology of vocational education*. 1. 120–127.

7. Suchkina, N. N. (2003). Pedagogicheskie uslovija formirovaniya cennostnogo otnosheniya studentov agrarnogo kolledzha k professional'noj dejatel'nosti [Pedagogical conditions of formation of the value relation of students of agrarian college to professional activity]. *Candidate's thesis*. Kursk.

8. Ternopil'ska, V. I. (2012). Suchasni tendentsii motyvatsii navchalno-profesiinoi diialnosti studentiv. [Modern trends in motivation of educational and professional activities of students]. *Bulletin of the National University of Defense of Ukraine*. 5. 141–144.

9. Tkach, M. M. (2018). Stvorennia osvitnoho seredovyshcha u profesiinii pidhotovtsi bakalavriv lisovoho i sadovo-parkovoho hospodarstva. [Creating an educational environment in the training of

Хрик В. М.

bachelors of forestry and horticulture]. *Innovative pedagogy*. 6. 187–191.

10. Khalilova, S. (2015). Pryntsypy formuvannia proektnykh umin maibutnikh inzheneriv sadovo-parkovoho hospodarstva. [Principles of formation of design skills of future engineers of horticulture]. *Modern dimension of psychology and pedagogy*: thesis

add. International. scientific-practical conf. Lviv. 130–133.

11. Sovhira, S., Khryk V., Zamrozevych-Shadrina, S., Pukhno, S., Badyeyeva, L. Smakovskiy, Yu. (2022). *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL. 22, No. 3. P. 461–466.

FACTORS INFLUENCING FORMING FORESTERS' PROFESSIONALISM V. Khryk

Abstract. The article reveals the factors of formation of readiness of future forestry specialists for professional activity. The purpose of the study is to reveal the factors influencing the formation of the readiness of future forestry professionals for professional activities, in particular its criteria: motivational-personal, information-cognitive, effective-practical. Materials and methods: theoretical – analysis of psychological and pedagogical, scientific and methodological literature to reveal the factors influencing the formation of readiness of future forestry professionals for professional activities, justification of their importance for the formation of readiness criteria: motivational-personal, information-cognitive, effective-practical.

External, internal and accidental factors contributing to the formation of readiness of future forestry specialists for professional activity are singled out. The group of external determinants includes: the dynamics of market development; the nature of the projected social order for higher professional education; change of educational paradigms; increasing the complexity of professional activity; development of management as a strategic management culture and professional field of activity, etc. The internal determinants that contribute to the formation of the readiness of future forestry professionals for professional activities include: subject-subject relations in the system "teacher-applicant"; value perception and development of applicants' orientation on their training; the presence of the need for professional activity in the course of training and the motives for its implementation; the desire of applicants to show their own internal (volitional) activity in the process of professional activity; level of readiness for professional activity; intention for creative professional activity in the context of formation of readiness for professional activity.

Manifestation and use of random factors contribute to the formation of the readiness of future forestry professionals for professional activities, which depends on the teacher's ability to see a favorable case, a unique situation. The influence of internal factors on the formation of criteria for the readiness of future forestry professionals for professional activities: motivational-personal, information-cognitive, effective-practical.

Effective diagnosis of professional and personal development of future forestry specialists allowed to obtain objective information about the state of formation of motivational and personal criteria, outline the main directions of work, determine methods and technologies for forming professional values of future professionals. Such diagnostics allowed to trace in dynamics the real efficiency of influence of various

Хрик В. М.

subjects of professional training on personal development of future experts, change of their attitude to realities of social and professional life.

Carrying out diagnostic sections in the framework of research and experimental work allowed to obtain the necessary objective information about the state of information and cognitive criteria of readiness for professional activity, outline the main directions and content of this work, determine methods and technologies to provide emotional background for future forestry professionals. This diagnosis allowed us to trace the gradual dynamics of the evolution of information and cognitive criteria for the readiness of future professionals to work, to assess the real effectiveness of the influence of various factors on its development.

Effective diagnosis of professional and personal development of future forestry specialists as a factor in the formation of their readiness for professional activity allowed to obtain the necessary information on the status of effective and practical criteria of professional readiness, outline main directions of work, identify methods and technologies activities.

We see the prospect of further research in the studied influences of selected factors on the formation of the readiness of future forestry professionals to work.

Keywords: *factors, formation, readiness, future specialists, forestry, professional activity, motivational-personal, information-cognitive, effective-practical*